

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایمان به روایت
عزالدین محمود کاشانی و آگوستین

شهلا امید سیدلر

انتشارات مؤسسه خاتون

سرشناسه	امید سیدلر، شہلا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین / شہلا امیدسیدلر؛ ویراستار فنی مہدی سلمانی.
مشخصات نشر	تہران: نوشتا، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاہری	[۳۵۸]ص: مصور(رنگی).
شابک	978-964-93745-9-8
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۳۵۱] - ۳۵۶: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	عزالدین کاشانی، محمود بن علی، -۷۳۵ق. -- دیدگاه درباره ایمان
موضوع	آگوستین قدیس، ۳۵۴ - ۴۳۰م. -- دیدگاه درباره ایمان
موضوع	Saint -- Views on faithAugustinus
موضوع	ایمان
موضوع	Faith
موضوع	ایمان (اسلام)
موضوع	Faith (Islam)
موضوع	ایمان (مسیحیت)
موضوع	Faith (Christianity)
موضوع	اسلام و مسیحیت -- مطالعات تطبیقی
موضوع	Relations -- Christianity-- Comparative studies -- Islam
موضوع	BT۷۷۳
رده‌بندی کنگره	۲۴۲/۲۳
رده‌بندی دیویی	۸۴۸۰۱۷۹
شماره کتابشناسی ملی	فیبا
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین

شہلا امید سیدلر

ویراستار فنی: مہدی سلمانی

صفحه‌آرا: مریم نطقی طاہری

ناظر ویراستار و صفحه‌آرا: لعیا ہاشمی اقدم

ناشر: انتشارات نوشتا

چاپ نخست: تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵،۰۰۰ تومان

حق چاپ و نشر محفوظ است.

انتشارات نوشتا

۰۹۲۲۱۵۰۸۷۳۴

۰۹۳۸۹۵۱۵۹۹۳

www.noshenakht.com

info@noshenakht.com

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه.....
۱۵	گزارشی از فصل‌ها.....
	فصل اول: کلیات ایمان در منابع اسلامی
۱۹	معنای لغوی و اصطلاحی ایمان.....
۱۹	ماهیت ایمان.....
۲۰	گذری بر ویژگی‌های ایمان در قرآن کریم و نهج‌البلاغه.....
۲۴	۱- شناخت پایه‌های ایمان در نهج‌البلاغه.....
۲۵	۲- شناخت اقسام کفر و تردید.....
۲۶	۳- ره‌آورد ایمان.....
۲۶	۴- الگوهای کامل ایمان.....
۲۶	الف: سیمای پرهیزکاران.....
۲۷	ب: اوصاف مؤمنان.....
۲۸	۶- نشانه‌های ایمان.....
۲۸	۷- ارزش گمان‌مؤمن.....
۲۸	۸- ضرورت اطمینان به وعده‌های الهی.....
۲۹	۹- تأثیر ایمان در روح.....
۲۹	۱۰- ارکان ایمان.....
۲۹	۱۱- ارزش دعا، صدقه و زکات دادن.....
	فصل دوم: ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی
۳۳	شرح زندگی عزالدین محمود کاشانی.....
۳۶	آثار عزالدین محمود کاشانی.....
۴۳	تعریف ایمان از دیدگاه عزالدین محمود کاشانی.....
۴۵	مبانی نظری ایمان.....
۴۵	الف: مبنای خدا شناختی.....
۴۵	۱. معنای توحید.....
۴۶	۲. توحید ذات و تنزیه صفات.....
۴۶	۳. مراتب توحید.....
۴۸	۴. تحقیق اسماء و صفات.....
۵۱	۵. آفریدن افعال بندگان.....
۵۳	ب: مبنای جهان شناختی.....

۵۳	۱. رؤیت
۵۴	امور اخروی
۵۵	ج: مبنای انسان‌شناختی
۵۵	۱. معرفت نفس
۵۸	تشبیه نفس به دزد
۵۹	تشبیه نفس به خزان
۶۰	۲. معرفت دل
۶۷	۳. شناخت خواطر و تأثیر آن بر دل
۶۸	۴. اصناف انسان‌ها
۷۱	۵. نیاز انسان به پرستش و تقرب‌جویی
۷۲	۶. نشانه‌های محبان خدا و شوق به دیدار او
۷۳	۷. سعه‌ی وجودی انسان و ظهور اسماء و صفات در او
۷۵	۸. اخلاص
۷۵	۹. انسان کامل
۷۶	۱۰. تأثیر زمان در وجود انسان
۷۶	زمینه‌های تحقق ایمان
۷۶	۱. حُسن خُلق
۷۷	۲. صداقت
۷۸	۳. بخشش (بذل)
۷۹	۴. قناعت
۷۹	۵. تواضع
۸۰	۶. حلم
۸۱	۷. عفو و احسان
۸۱	۸. تازهرویی و بَشا‌شت
۸۲	۹. عشق و محبت
۸۲	۱۰. ادب
۸۷	۱۱. قرب و شوق
۸۷	۱۲. رضا
۸۸	۱۳. زهد
۸۹	۱۴. علم
۹۳	علم‌یقین

مقدمه

از دیرباز، مقوله‌ی ایمان در حوزه‌ی دین از مباحث مهم و سؤال‌برانگیز دین‌داران و دین‌پژوهان بوده و هست. اکثر دین‌پژوهان و عالمان دینی، درباره‌ی این موضوع، پیامدها و لوازم آن به تحقیق و پژوهش پرداخته‌اند. محور اساسی این بحث را، بررسی ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین قدیس شکل می‌دهد. عزالدین محمود کاشانی ایمان را علم یقینی می‌داند که اگر فرد نشانه‌های غیبی پیامبر را بپذیرد و از منهیات و مکروهات پرهیز کند، به یقین می‌رسد و نور حقیقت بدون حجاب به وی می‌رسد. وی زمینه‌های تحقق ایمان را حُسن خُلق، صداقت، بخشش (بذل)، قناعت، تواضع، حلم، عفو و احسان، نازه‌روی و بَشاشَت، عشق و محبت، ادب، قرب و شوق، زهد و علم دانسته و نماز، طهارت، روزه، عبادت، توبه، صبر و شُکر را از جمله عوامل ایمان می‌داند. مرتبه‌ی ایمان انبیا، فرشتگان و انسان‌ها متفاوت است و ایمان به ملائکه، کُتب، رُسُل الهی و علم لدنی تعلق می‌گیرد و آثاری از قبیل حیا، انس، توکل و تقویض، تعالی روح و نورانی شدن مؤمنان در قیامت را پدید می‌آورد. صفات زشت اعم از: هواپرستی، نفاق، ریا، دعویِ خدایی و ضدیت با حق سبحانه و تعالی، عجب و خودبینی، بخل و خساست که قوی‌تر شود حسد هم از موانع اصلی ایمان به شمار می‌آیند.

آگوستین ایمان را هدیه و عطیه‌ی خدا می‌داند و استفاده از عقل را در تقویت و تأیید ایمان توصیه می‌کند. زمینه‌های تحقق ایمان را باید در حجیت و عقل، تواضع، آیین‌های هفت‌گانه و اشیاء در کلیسا جستجو کرد. بخشیده شدن و نجات به موجب تعמיד، یقین، قربانی، محبت، صدقه، عمل و نظر، وساطت عیسی مسیح بین خدا و انسان‌ها، معرفت و حکمت، وقوع معجزات استفان شهید، تقرب به خدا، معرفت و حکمت و فیض از عوامل ایمان می‌باشند و از دیدگاه وی موجودات مراتب متفاوتی دارند و ایمان به نبوت، کلیسا، تابوت شهادت، حجیت کتاب‌های مقدس، واپسین داوری و رستاخیز تعلق می‌گیرد و آثاری از قبیل داخل شدن در ملکوت خدا، گرفتن پاداش و حصول آرامش را در پی خواهد داشت. موانع تحقق ایمان از دیدگاه آگوستین عبارت‌اند از گناه اولیه و انتقال آن از نسلی به نسل دیگر، کشتن خود و

انسان‌های دیگر، شهادت دروغ علیه خود و همسایه، بت‌پرستی، علاقه به ستایش مردم، فساد، توجه به وسوسه‌های ابلیس، شهوت، تکبر و ترجیح دادن محبت بستگان بر محبت مسیح که انسان را به گمراهی می‌کشاند.

هر انسانی مرجعی نهایی در زندگی دارد که سرشت اساسی زندگی او را تشکیل می‌دهد و این مرجع نهایی ایمان است. چون انسان‌ها می‌خواهند مسئولانه زندگی کنند، لازم است که حقیقت ایمان خویش را بشناسند و برای موجه ساختن تعهدات اساسی زندگی‌شان، دلایل معقولی در اختیار داشته باشند. به همین دلیل موضوع ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین قدیس در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته است. اگر کسی ایمان را صرفاً جلوه‌ای از تمایلات خودسرانه، پیش‌داوری‌ها و انتخاب کورکورانه بداند، دچار تحریف جدی در سرشت ایمان شده است. کسانی که درگیر بررسی مسائل ایمان هستند، باید متوجه این مطلب باشند که چه چیزهایی را به‌عنوان شالوده‌ی اندیشه‌ی خود مسلم انگاشته‌اند و چه چیزهایی را قابل اثبات و انکار می‌دانند. ایمان از چنان اهمیتی برخوردار است که نمی‌توان بدون بررسی رهایش کرد و در این کتاب اهدافی مبنی بر فهمیدن معنای کلی ایمان، دانستن نظرات و اعتقادات عزالدین محمود کاشانی و آگوستین، تطبیق و مقایسه‌ی نظرات و اعتقادات ایشان و یافتن وجوه تشابه و تمایز در نظرات این دو عارف، مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین، موضوع ایمان به همه‌چیز معنا می‌دهد و بر این اساس، به زندگی فردی و اجتماعی ما نیز معنا و جهت می‌بخشد. وانگهی، ایمان صرفاً متکی به تصدیق عقلانی و انتزاعی یک داستان درباره‌ی واقعیت نیست. ارزش‌ها، داوری‌ها و سلوک ما در نهایت با ایمان واقعی ما تعیین می‌شوند و به همین جهت به توصیف، تحلیل و مقایسه‌ی نظرات این دو عارف پرداخته شده است؛ بنابراین باید توجه داشت که ایمان دینی به‌طور ناگهانی و بی‌جهت پدید نمی‌آید، بلکه با فرایندی مستمر از سازگاری‌ها و بهینه‌سازی‌هایی که در مورد شکلی از ایمان قلبی صورت گرفته‌اند، به وجود می‌آید.

موضوع اثر، «ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین» است که قبل از بیان دیدگاه‌های این دو عارف، ابتدا معنای لغوی و اصطلاحی ایمان، ویژگی‌های ایمان در قرآن کریم و نهج‌البلاغه و ماهیت ایمان مطرح گردیده و سپس نظرات هر دو در مورد تعریف

ایمان، مبانی نظری، زمینه‌های تحقق، عوامل، مراتب، متعلقات، آثار و موانع تحقق ایمان بیان شده و وجوه تمایز و تشابه در نظرات این دو روشن گردیده است.

علت انتخاب این موضوع یعنی «ایمان به روایت عزالدین محمود کاشانی و آگوستین» این بود که عزالدین محمود کاشانی به عنوان عارف مسلمان و آگوستین به عنوان عارف مسیحی، هر دو از جایگاه والایی در اسلام و مسیحیت برخوردارند که مقایسه‌ی نظرات این دو، ذهن انسان را به چالش می‌کشد؛ اما تاکنون به این موضوع پرداخته نشده است که با پرداختن به این مسئله توانستم حقیقت نظر این دو عارف تأثیرگذار در اسلام و مسیحیت را بیابم.

۱. دانستن معنای کلی ایمان.

۲. دانستن نظرات و اعتقادات عزالدین محمود کاشانی.

۳. دانستن نظرات و اعتقادات آگوستین.

۴. تطبیق و مقایسه‌ی نظرات و اعتقادات عزالدین محمود کاشانی و آگوستین.

۵. یافتن وجوه تشابه و تمایز در نظرات این دو عارف.

۱. از دیدگاه عزالدین محمود کاشانی تعریف ایمان، مبانی نظری، زمینه‌های تحقق،

عوامل، مراتب، متعلقات، آثار و موانع تحقق ایمان چگونه است؟

۲. از دیدگاه آگوستین تعریف ایمان، مبانی نظری، زمینه‌های تحقق، عوامل، مراتب،

متعلقات، آثار و موانع تحقق ایمان چگونه است؟

۳. مقایسه‌ی نظرات عزالدین محمود کاشانی و آگوستین در موارد تعریف ایمان، مبانی

نظری، زمینه‌های تحقق، عوامل، مراتب، متعلقات، آثار و موانع تحقق ایمان چه نتایجی به

دنبال دارد و وجوه اشتراک و افتراق نظرات این دو در چیست؟

۱. عزالدین محمود کاشانی فهمیدن و اندیشیدن را مقدم بر ایمان می‌داند و معتقد است

با پرهیزکاری و دوری از محرمات و پرنورتر شدن آن، ایمان به یقین می‌انجامد. انسان را از بدو

تولد پاک می‌داند که با اعمال نادرست آلوده می‌شود و همه‌ی انسان‌ها بایمان و عمل صالح،

تقوای الهی، اخلاق نیک و... نجات می‌یابند و رستگار می‌شوند و به چیزی میان جبر و اختیار

معتقد است که انسان نه مختار و نه مجبور است و بیماری، بلا، مرگ و... را طبیعت آدمی و

بر اساس مصلحت الهی می‌داند.